Oikeusministeriö

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö 1/66/2016

KESKUSRIKOSPOLIISIN LAUSUNTO EHDOTUKSESTA SYYTTÄJÄLAITOSLAIKSI JA VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSESTA SYYTTÄJÄLAITOKSEKSI

Asia

Oikeusministeriö on pyytänyt 17.11.2017 päivätyllä kirjeellä Keskusrikospoliisilta lausuntoa ehdotuksesta valtioneuvoston asetukseksi Syyttäjälaitoksesta. Oikeusministeriö viimeistelee asetuksen sen jälkeen kun ehdotettu Syyttäjälaitoslaki on tullut eduskuntakäsittelyssä hyväksytyksi.

Keskusrikospoliisi on antanut kirjallisen lausunnon ehdotetusta syyttäjälaitoslaista 25.8.2017. Oikeusministeriö on pyynnössään todennut, että jatkovalmistelussa lakiehdotukseen on tehty muutoksia. Lakiehdotukseen on lisätty kokonaan uudet pykälät koskien valtakunnansyyttäjän toimiston tehtäviä 4 §, syyttäjäalueen tehtäviä 5 §, ja rikosasioiden jatkamista 20 §. Oikeusministeriö on varannut mahdollisuuden lausua myös näistä uusista pykälistä.

Keskusrikospoliisin lausunto

Keskusrikospoliisi pitää syyttäjälaitosta koskevan asetuksen ja lain säätämistä kannatettavana, koska se yksinkertaistaa ja selkeyttää syyttäjälaitoksen rakennetta, minkä voidaan olettaa antavan valtakunnansyyttäjän kanslialle nykyistä paremmat mahdollisuudet syyttäjälaitoksen ohjaamiseen ja syyttäjien toiminnan yhdenmukaisuuden edistämiseen.

Keskusrikospoliisi pitää asetusta ja jatkovalmistelussa laadittuja syyttäjälaitoslain säännöksiä hyvin laadittuna, eikä Keskusrikospoliisilla ei ole niihin lausuttavaa. Keskusrikospoliisi viittaa 25.8.2017 antamaansa lausuntoonsa ja toteaa, että uudistuksessa on yleisesti huomioitu hyvin Keskusrikospoliisin ja syyttäjän välisen yhteistyön kannalta olennaiset asiat. Keskusrikospoliisi katsoo tarpeelliseksi lausua ehdotetun syyttäjälaitoslain seuraavista lainkohdista.

Ehdotetun lain 11 §:n mukaan valtakunnansyyttäjän yhtenä tehtävänä on valvoa ja edistää syyttäjäntoiminnan oikeudellista laatua ja yhdenmukaisuutta. Keskusrikospoliisi korostaa, että tehokkaan valvonnan tulee ulottua myös merkittävää toimivaltaa käyttäviin tutkinnanjohtajina toimiviin syyttäjiin, jotka muun muassa päättävät pakkokeinojen käytöstä.

Ehdotetun lain 21 §:ssä on säädetty, että syyttäjä voi antaa käsiteltävänään olevan rikosasian toisen syyttäjän tehtäväksi tämän suostumuksella, jos se on asian laatu ja muut seikat huomioon ottaen tarkoituksen mukaista. Tämä edellyttää kummankin syyttäjän esimiehen suostumusta. Keskusrikospoliisi katsoo, että rikosasioiden siirtämiseen liittyvästä päätöksenteosta on säädetty liian tiukasti, mikä voi vaikeuttaa rikosasioiden etenemistä. Poliisi sarjoittaa ja yhdistää esitutkinnassa toisiinsa liittyviä rikoksia yhdeksi rikosprosessissa käsiteltäväksi kokonaisuudeksi. Tiukaksi säädetty päätöksentekoprosessi voi aiheuttaa ongelmallisia tilanteita, mikä voi puolestaan estää sarjoitettujen rikosten yhtenäisen etenemisen rikosprosessissa.

Keskusrikospoliisi kiinnittää huomion ehdotetun syyttäjälaitoslain varallaoloa koskevaan 25 §:än, jonka 3 momentin mukaan valtakunnansyyttäjän varallaolotehtävään määräämällä syyttäjällä on varalla ollessaan toimivalta päättää toisen syyttäjän hoidettavaksi määrätyssä asiassa, jos toimenpide ei siedä viivytystä.

Keskusrikospoliisi toteaa, että usein toiminnallisissa kiiretilanteissa päätöksenteko ei siedä viivytystä. Käytännössä tämä ongelma voi tulla vastaan esimerkiksi sovellettaessa 3.7.2017 voimaan tullutta lakia Eurooppalaista tutkintamääräyksestä (430/2017). Laki määrää viranomaisen työnjaon osalta muun muassa, että syyttäjän on vahvistettava kaikki Suomesta lähtevät tutkintamääräykset. Aikaisemmin käytäntönä on ollut, että Suomen oikeusapupyynnöt (tutkintamääräykset) tekee esitutkintaviranomainen kuten poliisi, eikä pyyntöjä ole tarvinnut vahvistaa. Nyt varallaolotehtävää suorittava syyttäjä voi joutua tilanteeseen, jossa hänelle esitetään kiireellinen tutkintamääräys toisen syyttäjän hoidettavaksi määrätyssä asiassa. Keskusrikospoliisi esittää, että 25 §:ä muutettaisiin siten, että pykälässä todettaisiin varallaolotehtävään määrätyllä syyttäjällä olevan *velvollisuus* päättää toimenpiteistä tilanteen niin vaatiessa.

Muilta osin Keskusrikospoliisilla ei ole lausuttavaa syyttäjälaitosta koskevista asetus- ja lakiehdotuksista.

Keskusrikospoliisin päällikkö Robin Lardot

Rikostarkastaja Simeon Oikarinen